

СТАНОВИЩЕ

От: доц. д-р Елена В. Ставрова,
Благоевград, „ЮЗУ „Н. Рилски“-Благоевград, Стопански факултет, Катедра
„Финанси и отчетност“ Научна специалност 3.8. Икономика, Програма
„Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“

Относно: Дисертационен труд на тема: **„МАКРИКОНОМИЧЕСКИ ЕФЕКТИ НА ПОЛИТИКАТА НА КИТАЙСКАТА ЦЕНТРАЛНА БАНКА“** за присъждане на научната степен „Доктор“ в Научна област „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“, направление 3.8. Икономика в Университет за национално и световно стопанство – град София

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд, съгласно Заповед No 3063 /10.11.2023 г. на Заместник Ректора по НИД на УНСС-София

Автор на дисертационния труд: Камелия Тодорова Пенкова

I. Общо представяне на дисертационния труд

Дисертационният труд на Камелия Пенкова за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ е организиран в съответствие с общоприетата структура на труд с такъв характер и съдържа три спомагателни списъка, увод, три глави, заключение и използвана литература. Той съдържа общо 250 страници, включващи пет приложения и справка за използваната литература от 194 заглавия на български и английски език.

Считам, че **темата** на дисертацията е сполучливо формулирана. Тя е актуална и има голяма научна и приложна значимост поради ролята, която централната банка на Републиката на народа на Китай и нейната валута играе

в международния търговски обмен, за процесите на международната политическа и икономическа сцена.

Камелия Пенкова е обосновала много добре **значимостта на темата и нейната актуалност**. Ясно е открила проблемите, които се е заела да разреши. Така избрана, Темата е изключително благодатна за докторска дисертация, поради това, че в българската икономическа наука, а и не само, тази проблематика и в такъв контекст на изложение е недостатъчно разработена. В същото време тя е много комплексна и сложна, и за разработването ѝ са необходими добра теоретична подготовка, високи анализаторски способности и опит в извършването на научни изследвания. **Обектът** на дисертационния труд – паричната политика на централната банка на Китай и **предметът** – макроикономическите ефекти, които се проявяват в резултат на тази политика, са актуални и уместно избрани в контекста на специфичната роля на централната банка при такава организация на общественно-политическата система.

Спазено е утвърденото изискване за дисертационен труд: точно и ясно са определени времевите граници на изследването, както и изследователската **теза**, **декомпозирана в четири хипотези** Прецизно са представени целите и задачите, които си е поставила Камелия Петкова, основните изследователски подходи и **методи**, включващи теоретико-методологичен анализ и обобщаване, сравнителен анализ, синтез, индукция и оригинални иконометрични методи, допринасящи за доказване на тезата и изпълнение на изследователските намерения на докторантката.

Структурата на дисертацията е логически изградена и е подчинена на цялостното разработване на изследователския проблем, на постигането на поставените седем изследователски **задачи и цели на изследването**. Текстът на дисертационния труд е обогатен и сполучливо онагледен с таблици и фигури, които способстват за лесното му възприемане и вникване в същността на изследването.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

В глава първа К. Пенкова е направила успешен опит да изгради теоретичния фундамент за провеждане на изследването, като е поставила концептуалните основи на изследването си, стартирайки с историята на възникването на Китайската централна банка, институционалните трансформации, през които преминава – от система от монобанков тип към привеждането ѝ към конвенционална структура с оглед изпълнение на функциите, които правителството ѝ задава за работа в налагащите се условия на социалистическа пазарна икономика, до постигане на известна независимост от правителството и възлагането ѝ на сложната задача за стабилността на цялата финансова система. Подобаващо място в разработката е отделено и на важния аспект за независимостта на централната банка и ефектите от проинфлационна парична политика на правителството, преследващо краткосрочни политически цели. Потърсена е връзката между ролята на централната банка и инструментариума за постигане на крайните ѝ цели за ценова стабилност, икономически растеж и салдото по търговския баланс. Разгледано е историческото развитие на КЦБ и нейното съвременно състояние. Поставен е акцент се върху мястото, което същата заема в китайската държавност.

В контекста на предложените алтернативи е обоснован процесът на формиране и изборът на паричен режим, а именно между лихвен процент и парични агрегати, като едновременното им преследване се оказва невъзможно като се посочва и влиянието, което оказва значително развития сив банков сектор в Китай.

Особен интерес представлява дебатът относно независимостта на централната банка и е установена тясна административна връзка с Националния конгрес на Китай и ограничената възможност за избор на междинни цели и инструменти за тяхното реализиране.

Изводите, до които е достигнала К. Пенкова относно валутно курсовата политика на централната банка касаят еволюцията, през която е преминал

докато достигне до етап таргетиране на инфлацията, за което административното вземане на решения предоставя на централната банка богата гама от инструменти.

Втората глава от дисертационния труд авторката е посветила на своите изследователски усилия на трансмисионния механизъм и ефектите от паричната и валутната политика. Подчертано е текущото - еволюиращо състояние на водещ инструмент в този валутен механизъм – лихвените проценти, като резултат от намесата на централната банка, поставила тавани и подове за флукуация, както и ефектите от приложението на този инструмент върху междубанковите пазари, доходността на облигациите, връзката между цените и съвкупния доход, връзката между лихвените равнища и състоянието на пазара на недвижими имоти, като не се установява проявление на Трилемата на Мундел-Флеминг. Установено е влиянието в краткосрочен период на търговският баланс на Китай върху реалния ефективен валутен курс на страната. Не е потвърдена обратната връзка на реалния ефективен валутен курс върху състоянието на търговския баланс, от една страна, но доказва дългосрочна връзка между валутен курс и преките чуждестранни инвестиции.,

В Третата глава се прави анализ на използвания от централната банка на Китай инструментариум на паричната политика и са проследени динамиката му вътрешната структура периода 2010-2021. За обективност на анализа К. Пенкова успешно е агрегирала база данни от официални източници на централната банка, на основата на които са направени и някои авторови изчисления с цел обобщаването тяхното представяне. Като такива инструменти авторката е описала репо операциите във всичките им разновидности, депозити на централната банка, облигации и суапове с облигации на ЦБ, ЗМР, кредитни улеснения във всичките му разновидности – всички те представени и подкрепени с богат статистически и илюстративен материал с цел установяване на тенденции и динамика.

Изследователски принос на авторката са резултатите от проведеното иконометрично изследване върху 14 макроикономически индикатора с прилагането на VAR and Vector Error Correction Model.

Практико-приложна част е от особена важност за завършеността на изследването, в която е проведен оригинален по своята същност иконометричен анализ на въздействието на паричната политика на централната банка върху основни макроикономически променливи. Използван е адекватен иконометричен софтуер и адекватно избраната и определена система от показатели, построени са времеви редове и са подложени на тестове за стационарност. Извършен е коинтеграционен анализ чрез подобрения тест на Dickey-Fuller, векторна авторегресия, избраните лагове 11, 12 дават възможност за оценка дългосрочното въздействие на банкови променливи върху кредитното предлагане, лихвените проценти, инфлацията, паричното предлагане, на валутния курс върху вноса и износа, Изведени са графики за доказване на връзката между целевите променливи и степента на реакция на изследваните макроикономически променливи. Направените изводи в края на тази глава доказват степента на разбиране, задълбоченост на анализа и способността за генерализиране на важни изводи и закономерности.

Всички факти и аргументи, изложени до сега ми дават основание да заключа, че работата, извършена от докторантката, показва добра теоретична подготовка, способност да анализира и да достига до научни обобщения. Разработеното в трета глава показва умението на Камелия Пенкова на основата на задълбочените си знания да генерира ценни методически решения. Постигнатото в трета глава дава основание за извод по повод отличното познаване на анализирания обект и високите способности на докторантката за извършване на научно-практически изследвания и анализи с разнообразен характер и инструментариум.

По отношение на **представителността на данните**, изложени в труда може да се отбележи, че притежават необходимата представителност и актуалност. Цитирането и позоваването на първичните литературни и справочни източници от авторката е коректно.

В техническо отношение дисертацията е отлично оформена. Балансирана е като обем в трите си глави. Качествата на таблиците и фигурите е на много високо ниво. Документационният материал е коректно изведен и изчерпателен. Стилът и езикът на изложение са на нужното равнище за дисертационен труд.

Оценка на автореферата и публикациите на докторант К. Пенкова

В резултат на задълбоченото ми запознаване с автореферата и със съдържанието на дисертационния труд достигнах до заключението, че:

1. Авторефератът е разработен в съответствие с изискванията.
2. В съдържателно и структурно отношение авторефератът напълно съответства на дисертационния труд. Той коректно отразява основните моменти в дисертацията и дава ясна представа за постигнатото от Камелия Пенкова.
3. Предложените пет публикации са в сборници с доклади от международни научни събития, тематиката им съответства на темата на дисертационния труд и съответстват на изискванията на Закона за израстване на академичния състав и Правилника за неговото приложение.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

По моя преценка най-съществените приноси, постигнати в дисертационния труд, са следните:

1. Критичното осмисляне на изследванията, свързани с ролята на централната банка в икономическата екосистема, както и дефинираните специфики, относими към икономическата действителност на Китай по прилагането на такава форма за организация на обществото с ясно дефинирани позитиви и негативи от това.
2. Ясно обвързване и обосноваване на ролята на Централната банка на Китай с тази на икономическия растеж.
3. Открояване и анализ на трансмисионните механизми, чрез които централната банката като институция може да оказва влияние върху икономическия растеж на Китай.

4. Разработване на оригинален иконометричен анализ на връзката „парично предлагане - икономически растеж“ в Китай.

IV. Въпроси по дисертационния труд

Внимателното ми запознаване с дисертационния труд ми дава основание да обобщя, че в него няма допуснати съществени пропуски, неточности или противоречия. Същевременно имам и два въпроса, които могат да бъдат отправни точки за бъдеща работа на докторанта.

1. Кои основните разлики при използването на инструментариум от Централната банка на Китай и от централна банка в страна с пазарна организация на обществото?
2. През последните години какви промени или корекции е направила Централната банка на Китай в своя подход към паричната политика и какви фактори са повлияли на тези промени?

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение

Дисертационният труд е цялостно и добросъвестно научно изследване на значим и актуален научен проблем. Изследователските задачи успешно са изпълнени, а поставените изследователски цели - реализирани. Постигнати са научно-приложни приноси, които обогатяват научното знание и подпомагат практиката. Дисертационният труд заслужава положителна оценка и отговаря на изискванията за присъждане на исканата научна степен.

Всичко това ми дава основание с пълна убеденост да препоръчам на уважаемите членове на Научното жури да присъдят на **докторант Камелия Пенкова** образователната и научната степен “Доктор” в Направление 3.8. Икономика. „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“.

Дата: 06/12/2023

Благоевград

Изготвил становището:

Доц. д-р Елена Велкова Ставрова